

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Urtos/1/2021
Identifikačné číslo spisu: 3020200017
Dátum vydania rozhodnutia: 09.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3020200017.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša sudkyne JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcu JUDr. Petra Hatalu, v trestnej veci odsúdeného C. U., v konaní o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody vykonávaného na základe rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 19. marca 2020, sp. zn. 2Ntc/1/2020 o uznaní a výkone trestného rozkazu Okresného súdu Plzeň-mesto, Česká republika z 30. marca 2017, sp. zn. 2T/35/2017 v spojení s uznesením z 25. novembra 2019, sp. zn. 2T/35/2017 a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 9. februára 2021 v Bratislave, o sťažnosti prokurátorky Krajskej prokuratúry Trenčín proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 3. decembra 2020, sp. zn. 2Ntc/1/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku z r u š u j e napadnuté uznesenie v celom rozsahu.

Podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona návrh odsúdeného C. U., narodeného X. H. XXXX v M., trvale bytom v T., W. J. T. XX, S., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom, na jeho podmienčné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, uloženého mu trestným rozkazom Okresného súdu Plzeň-mesto, Česká republika z 30. marca 2017, sp. zn. 2T/35/2017 v spojení s uznesením z 25. novembra 2019, sp. zn. 2T/35/2017 uznaného na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 19. marca 2020, sp. zn. 2Ntc/1/2020 vo výmere 6 (šiestich) mesiacov a rozsudkom Okresného súdu Topolčany z 9. júla 2018, sp. zn. 1T/43/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2018, sp. zn. 1To/85/2018 vo výmere 2 (dvoch) rokov z a m i e t a.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozhodol tak, že podľa § 18 ods. 1 Zákona číslo 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii, § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného zákona sa odsúdený C. U., narodený X. H. XXXX (ďalej aj „odsúdený“) podmienčne prepúšťa z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 19. marca 2020, sp. zn. 2Ntc/1/2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 7. apríla 2020 a uložený mu

rozsudkom Okresného súdu Topoľčany z 9. júla 2018 sp. zn. 1T/43/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2018, sp. zn. 1To/85/2018 a podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona súd prvého stupňa napadnutým uznesením určil odsúdenému skúšobnú dobu na 3 (tri) roky.

Proti tomuto uzneseniu podala prokurátorka Krajskej prokuratúry Trenčín (ďalej aj „prokurátorka“) v zákonom stanovenej lehote, riadne a včas, sťažnosť.

V písomných dôvodoch podanej sťažnosti, po zrekapitulovaní napadnutého rozhodnutia, poukázala na obsah a závery hodnotenia odsúdeného Ústavom na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom (ďalej tiež „Ústav“), ktorý u odsúdeného konštatoval stredné riziko sociálneho zlyhania a menej priaznivú resocializačnú prognózu z dôvodu opakovaného páchania trestnej činnosti odsúdeným, voči ktorej sa vyjadruje iba čiastočne kriticky a existencie dlhov na jeho strane s tým, že Ústav odsúdeného neodporučil podmiennečne prepustiť a konštatoval ďalej, že odsúdený proces edukácie plní len čiastočne, svoje trestné konanie zľahčuje, neuvedomuje si naplno zodpovednosť plnenia rodičovských povinností, pričom trestnej činnosti sa dopustil práve z dôvodu zanedbania povinnej výživy voči svojmu synovi. V dôvodoch podanej sťažnosti prokurátorka ďalej poukázala na skutočnosť, že odsúdený bol v minulosti opakovane odsúdený, no ani to nevedlo uňho k náprave, páchanie trestnej činnosti nepredstavuje u odsúdeného iba ojedinelé jednorazové vybočenie z riadneho spôsobu života, ale zjavne je možné uňho pozorovať sklony k páchaniu trestnej činnosti, a preto nemožno uňho reálne očakávať, že by v budúcnosti viedol riadny život. Namietala ešte, že aktívne vytváranie si podmienok na podmiennečné prepustenie samé osebe nepredstavuje dôvod na podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a zároveň podľa § 66 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona návrh odsúdeného na jeho podmiennečné prepustenie zamietol.

Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým prokurátorka podala sťažnosť, ako i konanie týmto výrokom napadnutého uznesenia predchádzajúce a zistil, že podaná sťažnosť je dôvodná.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmiennečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmiennečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Podľa § 415 ods. 1, veta prvá, Trestného poriadku o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí.

Súd, ktorý rozhodol o uznaní a výkone rozhodnutia, je oprávnený prijať všetky následné rozhodnutia spojené s výkonom trestnej sankcie vrátane podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody (§ 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov).

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený nemá automatický nárok. K podmiennečnému prepusteniu odsúdeného môže súd

pristúpiť len ak vykonané dokazovanie vedie k spoľahlivému záveru, že u odsúdeného boli splnené zákonom stanovené podmienky, a to tak formálneho, ako aj materiálneho charakteru. Formálnou podmienkou podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je vykonanie zákonom stanovenej časti uloženého trestu. Materiálnymi podmienkami je potrebné rozumieť v prvom rade preukázanie polepšenia odsúdeného a v druhom rade preukázanie skutočnosti, že je možné od odsúdeného dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Z predloženého spisu je zrejmé, že odsúdený vykonáva v prejednávanej veci dva postupne uložené tresty, a to trestným rozkazom Okresného súdu Plzeň-mesto, Česká republika z 30. marca 2017, sp. zn. 2T/35/2017 v spojení s uznesením z 25. novembra 2019, sp. zn. 2T/35/2017 uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 19. marca 2020, sp. zn. 2Ntc/1/2020 a rozsudkom Okresného súdu Topolčany z 9. júla 2018, sp. zn. 1T/43/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2018, sp. zn. 1To/85/2018.

Vo vzťahu k formálnym podmienkam podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody ohľadom uznaného trestu je nutné uviesť, že z hľadiska posúdenia dotknutého trestného činu ako prečinu, zločinu alebo obzvlášť závažného zločinu vo vzťahu k podmienke výkonu určitej časti trestu pri podmienenom prepustení (§ 66, § 67 Trestného zákona) je rozhodujúca právna kvalifikácia podľa cudzieho rozhodnutia (a týmto rozhodnutím kvalifikačne použitého zákona iného štátu), ktoré bolo uznané príslušným súdom Slovenskej republiky, a to z hľadiska kritérií uvedených v § 10 a v § 11 Trestného zákona (forma zavinenia a trestná sadzba trestu odňatia slobody). Ak však súd upravil (znížil) trvanie trestu postupom podľa § 17 ods. 3 zákona č. 549/2011 Z. z. v znení zákona č. 344/2012 Z. z. alebo postupom podľa § 517 ods. 1 Trestného poriadku, pri kategorizácii trestného činu je rozhodujúca trestná sadzba spojená s použitým ustanovením osobitnej časti Trestného zákona [publikované rozhodnutie č. 13 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) č. 2/2016].

Používajúc vyššie uvedené kritériá v prípade odsúdenia trestným rozkazom Okresného súdu Plzeň-mesto, Česká republika z 30. marca 2017, sp. zn. 2T/35/2017 v spojení s uznesením z 25. novembra 2019, sp. zn. 2T/35/2017 uznaného na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 19. marca 2020, sp. zn. 2Ntc/1/2020 je potrebné trestný čin, zo spáchania ktorého bol odsúdený uznaný vinným, posúdiť ako prečin. Konanie odsúdeného bolo totiž uznaným rozhodnutím právne posúdené ako prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 196 ods. 1 Trestného zákonníka Českej republiky, teda ako úmyselný trestný čin, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere až na jeden rok.

Z rozsudku Okresného súdu Topolčany z 9. júla 2018, sp. zn. 1T/43/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2018, sp. zn. 1To/85/2018 plynie, že odsúdený bol uznaný vinným taktiež z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. b) Trestného zákona.

To potom znamená, že v prejednávanej veci sa pre naplnenie formálnych podmienok pre podmienené prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody vyžaduje výkon jeho polovice, teda pätnástich mesiacov. Túto formálnu podmienku pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený splnil k 21. aprílu 2020.

Vo vzťahu k posúdeniu splnenia materiálnych podmienok podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, súd skúma, či u odsúdeného došlo k polepšeniu, teda, či uňho prebehol proces vnútornej premeny jeho osobnosti oprávňujúci „nádej“, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, v rámci čoho musí zvážiť aj závažnosť a povahu trestných činov, ktorých sa vykonávaný trest týka, plnenie si povinností a správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody v kontexte jeho doterajšieho spôsobu života, charakteru jeho osoby, povahových vlastností a jeho postoja k spáchanej trestnej činnosti, ktoré je možné zistiť z hodnotenia odsúdeného ústavom, v ktorom vykonáva alebo vykonával trest odňatia slobody, väzbu, z jeho charakteristík, posudkov a podobne.

Polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatelovej osobnosti, ktorý sa navonok prejavuje v jeho správaní. Dobré správanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody však samé o sebe automaticky neznamená, že sa odsúdený polepšil, pretože môže byť aj len prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného na prostredie väznice, nie náznak skutočných zmien osobnosti odsúdeného. Dosiahnutý stupeň nápravy je preto potrebné posudzovať nielen podľa správania sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody, ale je nutné skúmať, či sa odsúdený zbavil záporných vlastností, charakterových črt, sklonov a zlých návykov, ktoré ho viedli k spáchaniu trestného činu, za ktorý bol odsúdený, alebo ktoré okrem ostatných príčin aspoň prispeli k jeho rozhodnutiu trestný čin spáchať (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom R 37/1973).

Materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného, vrátane jeho skorších odsúdení (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom R 5/2017).

Z ustálenej súdnej praxe teda vyplýva, že len dobré správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody samé osebe ešte nemusí byť prejavom, že sa odsúdený polepšil, pretože môže ísť len o prispôbenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody prípadne o účelové konanie motivované výlučne snahou byť podmiennečne prepustený, ktoré po odpadnutí motivácie dobrého správania nedáva záruku, že odsúdený povedie riadny život. K splneniu materiálnych podmienok pre podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, teda dôjde až vtedy, keď vykonané dokazovanie predstavuje spoľahlivý podklad pre záver, že odsúdený sa vo výkone trestu odňatia slobody dobre správa, pretože si uvedomuje nesprávnosť svojho doterajšieho konania spočívajúceho v páchaní trestnej činnosti, je odhodlaný viacej takto nekonať, došlo uňho k zmene škodlivých návykov a nevhodných charakterových vlastností, ktoré viedli k páchaniu trestnej činnosti. Len pasívne prispôbenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody pre podmiennečné prepustenie z výkonu takéhoto trestu zjavne nestačí.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného pri posudzovaní splnenia materiálnych podmienok pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je potrebné brať zreteľ na správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody, na ním získané disciplinárne odmeny počas výkonu trestu odňatia slobody, na jeho doterajší život (pred výkonom trestu) vrátane predchádzajúcich odsúdení, na skutočnosť, či už v minulosti podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody bol, na jeho postoj k trestnej činnosti a na stupeň zmeny jeho negatívnych vlastností, ktoré ho k spáchaniu trestnej činnosti, ohľadom ktorej trest vykonáva, viedli, či k jej spáchaniu aspoň prispeli.

Z predloženého spisu je zrejmé, že odsúdený sa v zásade rovnakej trestnej činnosti, ohľadom ktorej v súčasnosti trest odňatia slobody vykonáva, v minulosti opakovane dopúšťal. Z odpisu registra trestov plynie, že odsúdený sa v súhrne trestného činu zanedbania povinnej výživy dopustil 5x a hoci jeho niektoré prechádzajúce odsúdenia sú zahladené, fikcia neodsúdenia sa na skutočnosť, že aj v tomto prípade sa trestného činu dopustil, nevzťahuje. V osobe odsúdeného teda ide o špeciálneho recidivistu.

Zo správy Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom (ďalej tiež „Ústav“) z 12. októbra 2020 plynie, že správanie odsúdeného bolo na požadovanej úrovni, pokyny a nariadenia sa snaží rešpektovať. Počas výkonu trestu odňatia slobody bol jedenkrát disciplinárne odmenený formou pochvaly za čistiace a upratovacie práce v sektore, disciplinárne potrestaný nebol. Resocializačnú prognózu odsúdeného hodnotí dotknutý ústav ako menej priaznivú vzhľadom na opakované páchanie trestnej činnosti, ohľadom ktorej sa vyjadruje len čiastočne kriticky a dlhy s tým, že odsúdený program zaobchádzania plní len čiastočne pre čiastočne kritický postoj k trestnej činnosti, svoje konanie zľahčuje, k plneniu povinností v oblasti „vzťahy s vonkajším prostredím“ pristupuje pasívnejšie, neuvedomuje si zodpovednosť k rodičovským povinnostiam. Z uvedených dôvodov hodnotí spomínaný Ústav aj riziko sociálneho zlyhania odsúdeného ako stredné a jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody neodporúča.

Zhrnúc vyššie uvedené je teda zrejme, že odsúdený sa zhodnej trestnej činnosti dopúšťal opakovane (5x). Za spáchanie trestného činu zanedbania povinnej výživy bol opakovane potrestaný, no tresty nespojené s odňatím slobody k jeho náprave evidentne neviedli. Aj uznaný trest bol pôvodne uložený ako trest podmienený a až následne z dôvodu neosvedčenia sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia bol nariadený jeho výkon. Aj keď odsúdený bol vo výkone trestu odňatia slobody takmer dva roky, získal len jednu disciplinárnu odmenu. Navyše jeho postoj k trestnej činnosti nie je dostatočne kritický, svoje konanie zľahčuje, nevedomuje si svoju zodpovednosť vo vzťahu k rodičovským povinnostiam.

Vzhľadom teda na to, že odsúdený po dobu takmer dvoch rokov výkonu trestu odňatia slobody získal len jednu disciplinárnu odmenu, dobré hodnotenie jeho správania sa v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody a získanie jednej disciplinárnej odmeny je nutné hodnotiť len ako prispôsobenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody, nepredstavuje však preukázanie polepšenia. A vzhľadom na to, že odsúdený sa v minulosti trestnej činnosti dopúšťal opakovane, nemá dostatočne kritický postoj k trestnej činnosti, nevedomuje si svoju rodičovskú zodpovednosť, niet záruky a ani dôvodného predpokladu, že v budúcnosti riadny život povedie. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že odsúdený nevykonáva trest za závažnú trestnú činnosť a vo výkone trestu odňatia slobody je prvýkrát. V tejto súvislosti nie je možné prehliadnuť, že aj Ústav na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom, v ktorom odsúdený vykonáva trest odňatia slobody hodnotí jeho resocializačnú prognózu ako menej priaznivú a podmienične prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody ho neodporúča.

Najvyšší súd dospel teda k záveru, že odsúdený materiálne podmienky podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nespĺňa, a preto ho nie je možné z výkonu trestu, ktorý momentálne vykonáva, podmienične prepustiť.

Na základe uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku napadnuté rozhodnutie zrušil a sám rozhodol tak, že odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody podmienične neprepustil tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.